

Hoe kom je uit een te water geraakte auto?

Duikvlucht

Je auto belandt in het water. Hoe kom je daaruit? Redacteur Elly Posthumus probeerde het uit en dook met auto en al het zwembad in.

TEKST: ELLY POSTHUMUS / FOTO'S: COR KUYVENHOVEN

Het water gutst door het geopende raam van de kleine Nissan Micra naar binnen. 'Hap lucht!', gebiedt Gustav Aardema mij. Hij is instructeur en veiligheidsduiker. Het water aan mijn kant van de auto reikt bijna tot aan mijn kin. Aardema zit naast me op de bijrijdersstoel. Hij heeft een duikbril op. Zo kan hij me in de gaten houden als we kopje onder gaan. Ik neem een grote ademteug. Voorlopig de laatste. De auto zakt dieper. Ik sluit mijn ogen. Mijn hoofd verdwijnt onder water. Het water van zwembad De Hoorn in Alphen aan den Rijn is niet koud. En toch heb ik kippenvel. Van de spanning. Ik houd niet van zwemmen. En ik weet dat ik in paniek kan raken als ik me opgesloten waan in kleine ruimtes. Juist daarom volg ik een cursus 'auto te water'. Zodat ik wéét wat ik moet doen, mocht ik ooit een van de ruim 700 mensen zijn die jaarlijks in Nederland met zijn bolide terecht komt in de plomp. Hoe kom je uit een zinkende auto?

• Zo snel mogelijk

Ik draai mijn rug naar het raam en pak door de raamopening de deurstijl en de dakrand van de auto beet. Ik trek mezelf omhoog en naar buiten. De auto zinkt naar de bodem van het zwembad. Ik kom boven. Ik open mijn mond, mijn ogen. Ik heb het gered. Dit was mijn tweede plons met de Nissan Micra. De eerste keer moest ik metéén via het raampje naar buiten. Mijn hoofd werd daarbij niet eens nat. Zo moet het in het echt ook gaan. 'Je probeert altijd zo snel mogelijk te ontsnappen', drukt Arjan Colijn me op het hart. 'Via het raam. Want de deur krijg je met geen mogelijkheid open als er nog lucht in de auto zit. Het drukverschil tussen binnen en buiten is te groot.' Colijn is mede-eigenaar en instructeur bij 'Mijn auto te water'. Zodra je wagen in het water ligt, maak je je gordel los. Je opent je raam. Doe dit meteen. Want als de auto al aan het zinken is, kan dat lastig worden. Als dat niet op de normale manier lukt, sla je hem in, ▶

'Als het water aan mijn nek staat, neem ik een laatste hap lucht'

met de noodhamer, een essentieel overlevings-item in dit soort gevallen (zie het kader 'Raamtikkertje'). Je pakt de dakrand en trekt jezelf zover naar buiten dat je in de raamopening zit; je benen nog in de auto. In veel gevallen heb je wel even de tijd. Een onbeschadigde auto blijft enkele minuten drijven. Zittend in het raam wacht je tot het water je billen raakt. Dan laat je je achterover vallen en kun je makkelijk wegswemmen. Niks aan de hand.

● Paniek maakt blind

Ik heb nauwelijks geslapen afgelopen nachten. Ik zag mezelf al radeloos in paniek met auto en al naar de bodem van het zwembad zinken. Dat is gelukkig nog niet gebeurd. Want ik krijg heldere instructies. 'Het is goed om een keer te ervaren hoe je reageert in zo'n situatie', vertelt José Kerstholt me achteraf. Ze is onderzoeker bij TNO en hoogleraar psychologische beslis-kunde aan de Universiteit Twente. In nood-situaties raken mensen in het algemeen niet snel in paniek. Maar als je met je auto in het water rijdt, kan dat best gebeuren. Paniek ontstaat namelijk vooral als je denkt dat je geen controle hebt over de situatie. Bijvoorbeeld als je vluchtroutes geblokkeerd zijn. Of als, zoals bij een auto te water, je ademruimte letterlijk steeds kleiner wordt en de tijd dringt. Kerstholt: 'Een beetje stress is juist goed in nood-situaties. Het focust je aandacht, zodat je je heel goed kunt concentreren op wat je moet doen. Maar door te veel stress, kan je aandacht extreem vernauwen.' Je kunt dan bijvoorbeeld alleen nog maar aan ontsnappen via de deur denken. Je zet alles op alles om die uitgang te nemen zonder aan alternatieven te denken, die er wellicht zijn. Kerstholt: 'Dat zie je ook als een groep mensen in paniek raakt, bijvoor-

In de oefenauto zitten extra gaten. Hij loopt veel sneller vol dan in het echt.

beeld bij een brand in een discotheek. Ieder- een rent naar die ene deur die openstaat. Ze bedenken niet dat ze misschien door een raam kunnen ontsnappen of door een andere deur.'

● Reflex is sterk

Gelukkig doen mensen meestal gewoon wat nodig is om uit een noodsituatie te komen en zichzelf te redden. Dat gebeurt overigens niet altijd op de 'juiste' manier. 'Als de druk en de stress maar groot genoeg zijn, doe je in een crisissituatie wat je altijd doet', verklaart Ira Helsloot, hoogleraar Besturen van Veiligheid aan de Radboud Universiteit Nijmegen. In een situatie van stress grijp je terug op handelingen

Probeer altijd meteen via het raam uit de auto te komen.

die je kent. Daarom is het altijd goed om die levensreddende handelingen te oefenen. Maar het is de vraag of één keer genoeg is. Helsloot: 'Bij een brandoefening leren mensen de nood-uitgang te nemen. Maar bij een echte brand vergeten ze dat. Ze kiezen automatisch de deur waardoor ze binnen zijn gekomen als vlucht- route in plaats van de nooduitgang. Het is een reflex, ze zijn gewend om zo het gebouw te verlaten. Je hebt heel veel trainingen nodig om die reflexen te kunnen weerstaan. Als je met je auto in het water belandt, zul je ondanks je training waarschijnlijk toch eerst proberen de deur open te krijgen. Dat lukt natuurlijk niet. Dan grijp je hopelijk toch terug op wat je hier geleerd hebt.'

Dit is helder, warm zwembadwater. Stel je voor dat het water ijskoud en troebel is.

Weigerend raam

Probeer altijd zo snel mogelijk een zinkende auto via het raam te verlaten. Het raam in je portier is het meest bruikbaar als ontsnappingsroute. De meeste auto's zijn voorzien van elektrische ramen. Dat kan problemen geven als je bolide in het water komt. Als water in de centrale regelunit, de raambediensschakelaar of de raammotor komt, kunnen ze ermee ophouden. Een ouderwets draairaampje kan overigens ook lastig te openen zijn als de deur door een ongeluk is vervormd, of als er water tegen het raam drukt.

● Deur als noodplan

Het raam van een zinkende auto gaat niet altijd open (zie het kader 'Weigerend raam'). Dan moet je alsnog de deur zien te openen of desnoods de achterklep. Ook dit gaan we oefenen. Deze keer rolt de auto met het raam dicht het water in. Het water buiten de auto staat al bijna boven het raam. Binnen is nog een beetje lucht. Ik zit al in de juiste positie: mijn rug tegen de deur, mijn voeten tegen de middenconsole en met mijn handen tegen de hoofdsteun van de bijrijder. Van buitenaf ontgrendelt de duiker de deur. Colijn: 'In het echt moet je dat natuurlijk zelf doen met de portier-greep aan de binnenkant. Maar we willen voorkomen dat iemand hem hier per ongeluk

De auto staat op het punt om op de kop te draaien. Dat idee staat me niet echt aan.

Kinderen eerst

Rijd je het water in met kinderen in de auto? Maak dan eerst je eigen gordel los, open het raam, en help dan hen uit de gordels. Duw ze uit het raam, voordat je zelf de auto verlaat. Want het is heel moeilijk om, eenmaal uit de auto, weer naar binnen te reiken om ze te pakken. Vooral als de auto snel zinkt en water met kracht door het raam stroomt. Het naar buiten duwen hoeft echt niet voorzichtig te gaan, als ze er maar uit zijn. Het is tenslotte een zaak van leven en dood. Probeer ze daarna wel vast te houden als ze niet kunnen zwemmen. Of laat ze de auto vasthouden als die nog drijft. Hetzelfde geldt voor mensen die om een of andere reden zichzelf niet kunnen helpen, zoals ouderen en gewonden.

Raamtikkertje

Zorg dat je altijd een veiligheidshamer bij de hand hebt in de auto. Daarmee kun je je raam intikken en ook de gordel doorsnijden, als je die niet los krijgt. Bijvoorbeeld als je op je kop in de gordel hangt. De veiligheidshamer moet ergens in je auto vastzitten, anders ligt hij na een ongeluk echt niet meer waar je dacht dat hij lag. Onder water heb je het meest aan een hamer met een springveer. Deze zet je tegen het raam en de springveer doet het werk. Met een klassieke hamer moet je zelf slaan, in de hoek van het raam. Als je in het midden slaat, geeft de ruit te veel mee om te breken. Als de auto al vol is gelopen, kun je met deze hamer nauwelijks kracht zetten door de weerstand van het water. De voor- en achterraut zijn vaak van extra sterk, gelaagd glas en dus sowieso nauwelijks te breken.

kapotbreekt.' Als het water aan mijn nek staat, neem ik een laatste hap lucht. Ik ga kopje onder en zet me af. Ik druk met mijn hele gewicht tegen de portier. Ik voel dat hij meegeeft. Zodra ik er doorheen pas, glijp ik naar buiten. Dit zou me in het echt ook wel lukken, denk ik.

● Koprol verwacht

Maar dan volgt mijn grootste nachtmerrie. Als een auto bij een ongeluk in het water belandt, is dat niet altijd netjes rechtop. Op de kop is het een stuk lastiger om heelhuids uit je auto te komen. In het zwembad staat, half onder water, een tweede auto klaar. Met een draai-mechanisme draait een van de mannen de auto handmatig om zijn lengte-as. Met mij en

Aardema erin. Vlak voordat ik kopje onder ga, neem ik een hap lucht. Ik moet wachten tot ik ondersteboven hang. Als Aardema in mijn schouder knijpt, moet ik mijn riem losmaken. Het is een speciale riem die ook onder druk, als mijn gewicht erin hangt, gewoon opengaat. Iets wat bij een normale autogordel niet het geval is. Eenmaal los, is het de bedoeling dat ik mijn linkerarm door het al opengedraaide raam naar buiten leiden. Maar zo gaat het niet. We draaien om. Water prikt in mijn neus. Ik doe de gordel los, te vroeg. De waterstroom in de draaiende auto sleurt me mee. Ik snap niet meer wat onder en boven en links en rechts is. Ik weet niet meer welke kant ik op moet. Ik ▶

Nat leed

Jaarlijks rijden in Nederland ruim 700 auto's het water in. Meer cijfers:

- Bij deze waterongevallen kwamen volgens de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) tussen 2004 en 2011 gemiddeld 46 mensen per jaar om het leven.
- De helft van de slachtoffers verdronk. De andere helft

bezoek aan verwondingen van het ongeval waarbij ze te water raakten.

- De meeste mensen rijden bij een bocht in het water. Als sneeuw en mist het verkeer tergen, rijden vaker mensen het water in. Net als in het weekend en in het donker.
- Bij auto-te-waterongevallen zijn meestal geen andere

auto's betrokken. Er is wel vaak alcohol in het spel.

- De meeste auto's komen horizontaal en rechtop in het water terecht. Maar volgens Zweeds onderzoek van Umeå Universitet werd bij de ongevallen waarbij mensen door verdrinking om het leven kwamen, de auto meestal ondersteboven aangetroffen.

De instructeur (op zijn kop in de auto) verlaat het voertuig pas als ik er veilig uit ben.

Te-watertips

Deze tips kunnen je leven redden als je met je auto in het water terechtkomt:

- Rijd altijd met je lampen aan. Water is meestal niet zo helder. Als je auto zinkt, en er moet nog iemand uit gered worden, kunnen hulpverleners van buitenaf tenminste de auto lokaliseren in het vieze water.
- Rijd niet met vergrendelde deuren langs het water. Mocht je jezelf niet kunnen redden, dan heb je een groot probleem. Hulpverleners kunnen ze niet van buitenaf open krijgen.
- De auto zinkt meestal met zijn neus als eerste. Want daar zit de motor en is de auto het zwaarst. Dat betekent dat achterin iets langer lucht is om in te ademen.
- Probeer niet eerst 112 te bellen, daar is geen tijd voor. Ga meteen de auto uit!

‘Dit hoop ik nooit mee te maken. Ik zou het er niet levend vanaf brengen’

► voel iemand aan me trekken en laat me meevoeren. Ik kom boven, maar dat was niet mijn verdienste. We doen het nog een keer. Mijn adem is op. Automatisch open ik mijn mond. Ik krijg een slok water binnen. Ik kan het raam niet vinden. Dan voel ik weer die armen die me in de juiste richting trekken. Dit heb ik duidelijk niet onder controle. Ik mag het nog een keer proberen. Maar ik wil niet meer. Dit hoop ik nooit mee te maken. Ik zou het er niet levend vanaf brengen.

● Zeker is gevaarlijk

Had ik door moeten gaan? Zodat ik de op-de-kop-ontsnapping ook had overwonnen? Kerst-holt: ‘Als je na een paar keer het gevoel hebt dat je het wél onder controle hebt, dan vergeet je die vervelende ervaring. Maar als de paniek blijft, zul je er weinig van leren.’ Helsloot ziet wel een voordeel in deze enge over-de-kop-

ervaring. Volgens hem is het juist wel goed dat ik me realiseer hoe eng het is om op de kop in het water te belanden. ‘Dit soort trainingen kunnen leiden tot een gevoel van veiligheid. En dat is een probleem. Want hoe veiliger je voelt, hoe meer risico je achter het stuur zal nemen. Cijfers over auto-te-water-trainingen zijn er niet. Maar van slipp cursussen weten we dat je na een training juist een grotere kans hebt om in een slippende situatie terecht te komen.’ En het is helaas ook niet zo dat je eenmaal in de slip je voertuig beter kunt controleren als je één keer een slipp cursus hebt gevolgd. Helsloot: ‘Eén training is niet genoeg om je slippvaardigheden echt op een hoger niveau te krijgen.’ Ditzelfde zou kunnen gelden voor deze cursus,

De duikers praten me moed in. Ze leggen alles rustig meerdere keren uit.

denkt Helsloot. ‘Vooral als het je angst wegneemt om langs het water te rijden.’ Een beetje angst is juist gunstig. Helsloot: ‘Daar ga je alleen maar veiliger van rijden.’

elly.posthumus@quest.nl

MET DANK AAN: MIJNAUTOTEWATER.NL
DE CURSUSSEN WORDEN GEGEVEN IN ALKMAAR, HOOFDDORP
EN BADHOEVEDORP.

Auto roept hulp

Alle nieuwe auto's in Nederland worden vanaf het voorjaar in 2018 verplicht uitgerust met eCall. Bij een flinke botsing stuurt dat systeem een melding naar de 112-meldkamer. eCall reageert op het openen van de airbags en botssensoren. Ook als je zelf niet in staat bent om 112 te bellen en niemand je het water in heeft zien rijden, komt toch meteen hulp. eCall geeft namelijk ook door waar het ongeluk precies gebeurd is. Volgens de ANWB zou dit systeem elk jaar bij alle soorten ongelukken in totaal veertig verkeersdoden kunnen voorkomen.

Spoorloos verdwenen

Je rijdt het water in en er is niemand die het ziet. Dikke kans dat het een nooit opgeloste vermissingszaak wordt. Onderstaande slachtoffers werden wél teruggevonden, na vele jaren.

- De 44-jarige Amerikaan Amos Shook verdween op 19 februari 1972 na een stapavondje. De zoektocht bleef indertijd vruchteloos. Totdat zijn dochter in 2015 de politie vroeg eens met sonar in Lake Rhodhiss

te kijken, waar hij vlakbij woonde. Daar vonden ze hem op de bodem van het meer, achter het stuur van zijn groene Pontiac.

- De Nederlandse dertiger Jos Mahler en zijn drie Poolse vrienden verdwenen na een restaurantbezoek in 1998. Speurhonden van de stichting Signi Zoekhond vonden zijn auto zestien jaar later terug, met alle vier de inzittenden er nog in. De wagen lag pal naast de

veerpont bij Huissen waar hij over had moeten steken op weg naar huis.

- De politie van Oklahoma testte in 2013 nieuwe sonar-apparatuur uit in Foss Lake. Ze vonden twee auto's op exact dezelfde plek, met daarin in totaal zes vermiste mensen. De ene auto was in 1969 vermist geraakt, de andere in 1970. Waarschijnlijk zijn de chauffeurs van beide wagens per ongeluk van een boothelling afgereden.